

Tulevaisuusajattelu ja toivottu tulevaisuus

Yleisten kirjastojen neuvosto 25.4.2024

Ennustamista vai ennakointia?

- Tulevaisuutta ei voi ennustaa.
- Ei ole vain yhtä tulevaisuutta, vaan **monia** mahdollisia tulevaisuuksia.
- Voimme muodostaa käsityksiä ja mielikuvia, mitä *ehkä* tapahtuu.
  - Mikä on **mahdollista**, mikä **todennäköistä** ja mikä **toivottavaa**?
  - Omat strategiat, visiot = toivottava.
  - Mahdollinen ja todennäköinen > resilienssi.
  - Mitä JOS?

Toimintaympäristön analyysi

- Systeminen kokonaiskuva, asioiden keskinäisriippuvuus
- Valittu aihe, joka skannataan 360-asteella
- Esim. PESTE-analyysi:
  - Political (sääntely, direktiivit, lainsäädäntö, poliittiset tavoitteet, jne.)
  - Economic (BKT, inflaatio, korot, ostovoima, alueellinen kehitys jne.)
  - Social (demografiset, kuluttajakäyttäytyminen, koulutus, kulttuurin muutos jne.)
  - Technological (teknologian kehitys ja eri teknologioiden vaikutuksia)
  - Environmental (sekä luonnon että rakennetun ympäristön tarkastelu)
  - +
  - V=Values, arvot

Toimintaympäristön analyysin tarkastelu

- Tunnistetaan tapahtumia, kehityskulkuja, riippuvuussuhteita ja nousevia ilmiöitä.
- Muutos: Mikä muuttuu, miten ja mihin suuntaan?
- Epävarmuus: Onko tunnistettavissa useita mahdollisia kehityssuuntia?
- Muutoksista kumpuavat ristiriidat ja jännitteet?
- Mitkä kehityssuunnat ovat ristiriidassa keskenään?
- Mitä ei ole vielä huomioitu riittävästi?
- Tarpeeksi pitkä aikaperspektiivi on tärkeä! (kymmeniä vuosia)
- Business as usual –ajattelu ja liika positiivisuus harhauttavat.

“

Tulevaisuusajattelu

- Miten oma maailmankatsomus rajoittaa kykyä kuvitella vaihtoehtoisia tulevaisuuksia? (Sohail Inayatullah: Causal layered analysis, CLA: mm. mitkä maailmankuvat ja myytit hallitsevat ennakkoinnissa?)
- Tulevaisuuskäsityksemme ja -odotuksemme vaikuttavat ratkaisevasti siihen, millaisia valintoja teemme nyt. Täytyy tuntea valintojen seuraukset.
- **Tulevaisuusajattelu:** Tulevaisuuteen suuntautunut, tulevaisuutta koskevista asioista ja ilmiöistä kiinnostunut tai huolestunut ajattelutapa. Perustuu tarpeeseen sekä saada selvyyttä siitä, mitä tulevaisuudessa tapahtuu että löytää perusteet tällä hetkellä tehtäville valinnoille.
(<https://tulevaisuus.fi/kasitteet/kasitteita-s-o/>)

Aluehallintovirasto

Toivottu tulevaisuus

- Epävarmuuden vähentäminen
- Toimijuuden säilyttäminen
- Vähemmän yllätyksiä
- Suuntavakaus maailman turbulenssissa.

Miten hahmottaa tulevaisuutta

- Käsitteitä
  - Megatrendit: maailmanlaajuinen kehityssuunta, muuttuu hyvin hitaasti, esim. kaupungistuminen
  - Trendit: Jo havaittavissa oleva muutos, kertoo, mihin suuntaan asiat tällä hetkellä muuttuvat.
  - Epävarmuudet / muuttujat: trendit, joilla on vaihtoehtoisia kehityssuuntia.
  - Heikot signaalit: ensioire muutoksesta; yllättävä, naurettava, pöyristyttävä, outo. Pakottaa haastamaan oletuksia nykyisestä, ja siksi se on usein vaikea huomata tai helppo jättää huomiotta.
  - Villi kortti (musta joutsen): yllättävästi ilmaantuvia muutoksia, joilla on aina merkittävä vaikutus ja jotka muuttaa oletettua kehityskulkua täysin toisenlaiseksi. Vaikea ennakoida.

Tehtävä

- Poistu kuplastasi.
- Havainnoi.
- Entä JOS?
- Mielikuvittele.

Aluehallintovirasto